Пр. 1/0 2/2 Наше „прелазно време“

126/2

Прошли смо да ово своје време зовемо „прелазним временом“. Место да га зовемо „време у којем је главна техника свих средина, а нарочито одговорних средина, прешла у говорљивост и говорење. Шта би имало да значи прелазно време? Као да има нека у времену што није прелазно. Као да може бити неко нарочито непропрвивог и неисторијског времена, неког инферорног времена које, не, волшебно, исшасти из континуитета и нико неће бити за њ одговоран. „Прелазно време“ једна је од фраза данашњег конфузног и борбиног живота. Да је свет конфузан види се по томе што се сви престижи клате, стари и нови, материјални и духовни. А да је говорљивост најјача техника за подизање и учвршћавање престижа, види се јасно по томе што је свима данашњег света једно велико отсуствобе достојанства. Над том јасношом требало би замислити.

Средњевековни калуђер забележио је изјаву: И они који много путују, и они који много говоре, ретко се посвећују; то јест, ретко постижу горњи и врховни степен у Једном напрезању и позиву. Зашто данашњи државници и политичари воћи непрестано путују? зашто се непрестано сликају? зашто при том непрестано говоре? Очајно је што нигде више нема намрштеног мушког ћутања, што треба њих међу древне бисте и портрете да бисмо видели над прогутаном речју стиснуте зубе и уста. Многи данашњи политичари сваки свој потез, сваку полунамеру говоре и образлажу. Сваки туђ потез и полунамеру језиком посматрају. Зашто одмах говорити над се одмах неће лишта родити, и над се одмах не зна шта ће се после моћи родити. Брза реч је само рефлекс. Брза реч нема [illegible] ма куће, не може натраг, туди даље и пуче за собом човека.

Међутим, све важно и одговорно мора имати позадину, дубоку позадину. Важна реч, потенцијална реч мораће је ложити у ћутању, и мора изаћи из ћутања. Све што је у човеку вредно, ћутљиво је. Страст једноуди с речима. Велико припремање и преображавање исто тако. Велико измирење и жртвовање исто тако. Зашто се дакле говори тако много и необдарено, и тако узалудно? Шта се хоће са тим пијанством од говорљивости? Зашто је један тешко одговорни старац на крмилу света поносна доза своје говорљивости као неки доконе аутомобилист доза своје брзине? Зар се не зна да је у тешким ситуацијама немогућно говорити опширно, добро, одговорно? Живот није говорина и државници нису гајили ни [illegible] не могу изгубити бистрину главе и доследновсо јер их је све до ћутке и зашта ушарене написано. Потерали смо до болести: да онај ко је изгубио главу, не туби и реч. Напротив. Реч тече, људи казују и поручују све своје радње у томе колико јесу и колико могу постати опасни, и колико су и у чему изузетак над свима другима. Радио, техника наше кметиње, одмах то разнесе с обе стране екватора. И одмах и сви други ударе у говорење да су и они такође изузетни, и изузетак одједаред постаје правило, и није више ни кон ни вакан, ни страшан. Истоимо се тако један политички фактор; то води у конфузију, а конфузија опет у говорење.

У енглеском парламенту био је шамар због говорења. Некада на речи скуна Енглеска примила је такође технику говорења. Говори за месец дана колико пре за десет година. Све казује. Нема порука у поимањима онда је раније празних и вердикт. Сада више није. Тако је онда један дрски посланик смео да Британију повуче за језик да би му казала још више. Други посланик се скандалисао, и одјекнуо је шамар. Онда је енглески парламент величанствено закутао, и замрзао у непокрету. После дуго времена било је опет једнину реч која би се имала казати, и прогутао ју је.

Стално путовање и говорење довело је сувише додирних тачака између држава и народа. И то сувише пуларних додирних тачака. Као најобичнији суседи, државе се надговарају и „хватају“, државе се, причувавају стиц и бол сваки дан. Путање би одузеле индискретне и сувише многобројне додирне тачке. Али се кроз бол и стиц опет даље говори. Државници се ошамућују говорењем. Заразговарају се тешко одговорни људи као жене. Међутим, неко во је забутао, мери и цени и поприста се. Изравно се један нов потез руке у поимању. Не страшан, надростим, мекан, безмало елегантан потез руке скупљених прстију. Таква мирна рука скоро се неприметно прикучи и напуни тамо где има нешто да пропури. [illegible] ствене [illegible] ка конфузије [illegible] позадине, конфузије [illegible] ске [illegible]

Путују државници и управљачи. Линије и станице ваздушних путовања то је данас свету фирмамент. И говоре, говоре ти путници у ходу и у вожњи, седећи и стојећи, са прозора, пред вратима и на врата. [illegible] да се [illegible] од [illegible] [illegible] Да све има одмах одговор. На једно питање сто одговора. Док би ћутање било један одговор на сто питања, [illegible] у позадину прогутана реч коју [illegible] би [illegible] Говорење то је одавања. Данас се тако ћути проноди које су силе и потези унапред осуђени и побеђени. Проноде се малаксавања. А малаксавања мора бити, јер су то и плодни моменти кад се изједначују противности у Једном бићу или збивању. Али малаксавање је приватна ствар и треба да остане прикривено. Ћутање би га прикрило. Али се не ћути. Изнесовала се лажна манија да треба говорити како на материјалном ни моралном малаксавања нема. А малаксавање се проноди [illegible] у отсуству гусле и мирног ћутања.

Исидора Секулић

Е. Леон Блум говори...